

1 Obiekt 8511

KOLEGIATA P.W. ŚW. JÓZEFA

2 Czas powstania
1643 r, XVII w,
XVIII w.

3 Miejscowość
KLIMONTÓW

4 Adres
Klimontów
ul. Brunona Jasińskiego
23
nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna
województwo Tarnobrzeg
gmina Klimontów
pow. SANDOMIERZ

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

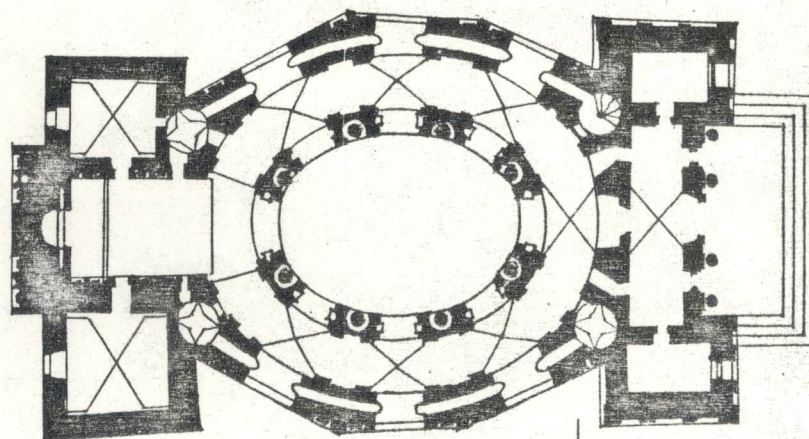
województwo Kielce
powiat Sandomierz

8. Właściciel i jego adres
Parafia rzym.-kat.
w Klimontowie

9. Użytkownik i jego adres
Parafia rzym.-kat.
w Klimontowie

10 Rejestr zabytków

Nr 106/A data 14.06.1977
9/A 2 10.01.1966



- Budowę rozpoczęto w 1643 roku, ukończono dopiero w XVIII wieku. Fundowany przez Jerzego Ossolińskiego, zbudowany wg projektu Wawrzyńca Senesa, ze stiukami Jana Chrzcieciela Falconiego. Plan jest jedną z pochodnych niezrealizowanego eliptycznego wariantu projektu Vignoli na kościół. W Gezu z przed 1568 roku, a najbliższy pierwowzór ma także w niezrealizowanym projekcie kościoła San Spirito dei Napoletani w Rzymie z ok. 1589 r autorstwa Ottaviana Mascherino. Podstawowe daty:

- 1626r- pierwszy kościół drewniany p.w. Św. Jana Chrzciela i Jana Ewangelisty zbudowany staraniem Jerzego Ossolińskiego, spalony w 1656 r. przez Szwedów,
- 1643-50r- budowa kościoła Św. Józefa,
- 1647-50r- dekoracje stiukowe w prezbiterium, dzieło Giovanniego Battisty Falconiego
- 1656r- zniszczenie kościoła przez Szwedów
- ok. 1670- odbudowa kościoła
- 1690r- pożar kościoła
- 1727r- odbudowa kościoła staraniem ks. Walentego Radoszewskiego, kanonika sandomierskiego,
- 1732r- korpus nakryty kopułą na bębnie, ukończono jedną z wież,
- 1741r- konsekracja kościoła
- 1762-72r- budowa drugiej wieży,
- 1775-79- budowa przedsionka i fasady staraniem ks. Wojciecha Radoszewskiego,
- 1 poł. XIX w, przed 1893r i 1958-66 r.- odnowienie kościoła
- ok. 1960r- polichromie w obejściu i kopule, malował Jerzy Hop-

- Sytuacja: położony w zach-płn części miasta na zach od rynku, przy ul. Jasińskiej i ul. Krakowskiej. Usytuowany na środku przykościelnego cmentarza, ogrodzonego ażurowym murem z paradną bramą na osi. Plebania otoczona ogrodem leży od jego płd strony.
- Materiał i konstrukcja: ściany murowane częściowo z kamienia, częściowo z cegły, obustronnie tynkowane. Krypty sklepienie kolebkowo, posadzki cementowe, w środku kamienna z piaskowca. Nawa: posadzka z szarego piaskowca oraz białego i czarnego marmuru. Kolumny marmoryzowane. Balaski drewniane malowane na czarno oraz marmurowe. Kopuła lekko spłaszczona, ceglana, na wysokim bębnie z latarnią. Obejście sklepienia kolebkowo-krzyżowe, ceglane, tynkowane. Balkony żeliwne. Prezbiterium sklepienie kolebkowo z lunetami. Polichromie i sztukaterie. Posadzka z szarego piaskowca. Zakrystia. Sklepienie kolebkowe, posadzki szary piaskowiec. Przedsionek sklepienie kolebkowo, iluzjonistyczne polichromie, posadzka z szarego piaskowca oraz czarnego i białego marmuru, Schody wewnętrzne drewniane, zewnętrzne z szarego piaskowca. Ramy okienne częściowo z żelaznego teownika, częściowo drewniane. Te ostatnie jednoskrzydłowe, okratowane. Drzwi zewnętrzne drewniane, dekoracyjnie oklepkowane.
- Rzut: złożony z nawy głównej, prezbiterium, dwóch zakrystii, ~~narteksu~~, dwóch wież. Dominuje obszerna nawa główna zewnątrz zarysowana na nieregularnym lecz symetrycznym ośmioboku, w który wpisano elipsę. Zamyka ją z jednej strony prostokątne prezbiterium, z drugiej również prostokątny narteks. Prostokąt prezbiterium ułożony wzdłuż osi, narteks poprzecznie do niej. Do prezbiterium przylegają kwadratowe zakrystie, z których płn (lewa) nieco większa. Do narteksu dwie wieże zarysowane na prostokątach zgodnych z osią główną, o połowę mniejszych od narteksu i lekko poza niego wysuniętych. Tą powstałą różnicę wypełnia kolumnowy portyk. Nawę główną otacza eliptyczne obejście. Między nawą a obejściem "eliptyczny" układ ośmiu filarów.
- Bryła: rozczłonkowana, korpus nawowy ośmioboczny nakryty płaskim, pulpitem dachem. Na korpusie wysoki bęben kopuły z masywną latarnią nakryte zarysowanymi na elipsie spłaszczonymi dachami. Dwukondygnacyjny prostopadkościan prezbiterium kryje dach dwuspadowy, zakrystie po jego bokach parterowe nakryte dachami pulpitemowymi. Narteks kryje dach dwuspadowy zakryty od frontu balustradą kolumnady. Wieże trójkondygnacyjne nakryte "przełamany" chełmami.
- Elewacje: fasada dwuwieżowa, pięcioosiowa, w kolumnowym opracowaniu. Wieże jednoosiowe wysunięte ryzalitowo przed lico ściany przedsionka. Przedsionek trójosioowy w ciosowej okładzinie z szarego piaskowca. Zwieńczony belkowaniem na którym ażurowa balustrada. Osie boczne ujęte w występujące do przodu kolumny kompozytowe na cokółkach, dźwigające imposty przełamujące się belkowania. Na osi środkowej prostokątne drzwi główne, nad nimi okno zamknięte od góry łukiem odcinkowym w kamiennej balustradzie data 1779. Drzwi boczne o połowę mniejsze, nad nimi płycina i wysmukłe półkoliście zamknięte okno. Otwory drzwiowe w profilowanych uszakowatych obramieniach. Okna i płyciny w opaskach. Na balustradzie, pośrodku na wolutowym postumencie figura Św. Józefa, po jego bokach w linii kolumny figury czterech ewangelistów. Wieże na wysokim cokole, kondygnacje wydzielone ryzalitami. Ryzalitanie u narteksu i zakrystii z oknami prostokątnymi u dołu.

1 poł. XIX w, przed 1893r i 1958-66 r.- odnowienie kościoła ok. 1960r-polichromie w obejściu i kopule, malował Jerzy Hoppen.

na nadoszewskiego, nad nimi pływca i wysmukłe półkolistie zamknięte okno. Otwory drzwiowe profilowanych uszakowanych obramieniach. Okna i pływca w opaskach. Na balustradzie, pośrodku na wolutowym postumencie figura Św. Józefa, po jego bokach w linii kolumny figury czterech ewangelistów. Wieże na wysokim cokole, kondygnacje wydzielone gzymsami. Przyziemie w narożach rustykowane z oknem prostokątnym u dołu

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
ok. 8000 m ³	ok. 800 m ²	sakralne	sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja		19. stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Stan zachowania nie budzi zastrzeżeń, tylko w partiach zakrystii i skarbcza zawilgocone zewnętrzne tynki.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie	

21. Ak'a archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Bibliografia

1. Miłobędzki A., - Architektura Polska XVII w. PWN, Warszawa, 1980r, s.41, 207, 210-212, 215, 220, 275, 423.
2. Kukliński W., - Miasto prywatne Klimontów i jego kościoły, Sandomierz 1911 r.
3. Kukliński W., - Opis historyczny kościołów klimontowskich. Kronika Diecezji Sandomierskiej R-Z, 1909 r, R.3 1910r.
4. Bochnak A., - Kolegiata św. Józefa w Klimontowie. Przegląd Powszechny R.42, 1925 r.
5. Wójcik W., - Powstanie i wygaśnięcie kapituły kolegiackiej w Klimontowie, "Prawo kanoniczne" 1961 nr 1)4
6. Bartkowski A., - Klimontów Sandomierski i jego okolice Ziemia XV, 1930 r.
7. Bochnak A., - Giovanni Battista Falconi, Kraków 1925 (tam: Klimontów).
8. Lutostarska A., - Klimontów-studium historyczno-urbanistyczne wpis PKZ Warszawa 1960 r.

23. Zbiór ikonograficzny i fotogramy (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

9. Niemcewicz J.U. - Podróże historyczne po ziemiach polskich między rokiem 1811 a 1828 odbyte, Paryż-Petersburg 1858 (tam: Klimontów).

10. Nogowski J.M. - Skarb nieoszacowany prześwieatnej bazyliki Klimontowskiej - Kraków 1733r.

25. Opracował

tekst..... Janusz Maraśkiewicz 1986 r.
imie, nazwisko, data, podpis
plany, rysunki..... Janusz Maraśkiewicz 1986 r.
imie, nazwisko, data, podpis
zdjęcia lotogr..... Agnieszka Maraśkiewicz 1986 r.
imie, nazwisko, data, podpis
miejsce przechowywania negatywów..... BBiDZ Tarnobrzeg

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

11. Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, pow. Sandomierz, 1962 r. T. III, z.-11, s.-11-14
12. Zabytki Architektury i budownictwa w Polsce, woj. kielecki ODZ 1973 rok, z-5, s-71,

27. Załączniki

Wkładki szt.4

1. Miejscowość

KLIMONTÓW

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOLEGIATA p.w. ŚW. JÓZEFA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

i kwadratowym u góry, w uszakowatych, profilowanych obramieniach. Kondygnacja środkowa z wydzielonym cokołem ujęta na narożach lizenami, z kwadratowym oknem na osi w uszakowatym obramieniu. Kondygnacja najwyższa ujęta na narożach parami pilastrów z arkadowymi otworami nad którymi wygięty ku górze gzyms wieńczący. Między gzymsem a arkadą kolistą płycina. Wszystkie elewacje wież w analogicznym opracowaniu. Elewacje boczne nawy z wtopionymi przy narożach pilastrami, "Okna" półkoliste (obejścia) nad nimi małe trójbocznie zamknięte okna empor. Całość na wysokim cokole w którym kwadratowe okienka. Bęben kopuły z czterech stron uskokowo zryzalitowany. W ryzalitach i między nimi prostokątne okno w uszakowatym obramieniu. Nad oknem gzymsik, na gzymsiku płycina dotykająca belkowania. Latarnia eliptyczna z cokolikiem i półkoliście zwieńczonymi okienkami. Elewacje boczne zakrystii proste, jednookienne. Prezbiterium zwieńczone wydatnym gzymsem z niewielkim kwadratowym oknem na osi. Elewacja tylna prezbiterium, dwukondygnacyjna, zwieńczona szczycikiem po bokach którego na gzymsie trójkątne naczółki. Kondygnacja dolna trójosiowa, na środku prostokątna płycina, po bokach nisze. Między osiami wtopione pilastry. Pod i nad niszami prostokątne płyciny. Wszystkie w profilowanych obramieniach. Kondygnacja druga z lekko zryzalitowaną partią środkową, w której kwadratowe okno w uszakowatym obramieniu. Nad oknem płycina i niewielkie okno w kształcie leżącej elipsy. Po bokach występu lizeny. Szczycik w formie masywnego cokołu z gzymsem nad którym w trójkątnej podstawie figura Św. Józefa, a po bokach obeliski. Zakrystie z prostokątnymi oknami w uszakowatych opaskach.

- Wnętrze: nawa główna nakryta lekko spłaszczoną kopułą na wysokim bębnie, z latarnią. Obejście sklepienie kolebkowo-krzyżowe, otwarte do nawy półkolistymi filarówymi arkadami, ponad którymi prostokątne, (leżące) otwory empor, również nakrytych niską kolebką krzyżową. W grubości muru obejścia oraz empor i nasady sklepienia prezbiterium, pomiędzy głębokimi wnękami okiennymi odcinki wąskiego, sklepienie kolebkowo korytarzyka, obiegającego górą kościół i łączącego się z małymi kolistymi pomieszczeniami przy zakrystii, skarbcu i wieżach. W pld-zach z nich kręcone schody na empory i wieże. W filarach od strony wieży wtopione ogromne, marmoryzowane kolumny kompozytowe. Archiwalty arkad opprofilowane, w bocznych ścianach filarów nisze. W otworach empor balustrady wsparte na cokolikach i wydatnych konsolach wolutowych. Belkowanie z mocno wyładowanym kostkowym gzymsem. Obejście z głębokimi arkadami okien. Naroża ścian między oknami ujęte pilastrami. Bęben kopuły rozczłonkowany ośmioma oknami zamknięty pełnym belkowaniem. Między oknami zryzalitowane występy. Na środku występu kompozytowe pilastry. W kopule w pasowym rokokowo-ramowym podziale niezabytkowe polichromie: Wniebowzięcie NMP, Wskrzeszenie umarłego, Zwiastowanie, Wygnanie z raju, Pokłon Trzech Króli, Stworzenie Adama, Zdjęcie z krzyża.

Prezbiterium sklepienie kolebkowo. W zwieńczonych belkowaniem ścianach wtopione pilastry, Na fryzie belkowania bogata wić roślinna z uskrzydłonymi główkami puttów. Podobna wić po bokach i bokach okna od wsch. Na sklepieniu pola prostokątne, koliste i czterolistne, w profilowanych ramach w trójpasowym układzie. Nad gzymsem ramy prostokątne z polichromiami przy łuku tęczowym z lewej strony: Narodzenie Jezusa, z prawej: Ucieczka z Egiptu, w środku: (?). Za ołtarzem - Sen Św. Józefa, Jezus w świątyni, ściany ugrów, pilastry różowe, na nich geometryczno-roślinny wzór. Fryz belkowania pomarańczowy, wić biała. Sklepienie błękitne, wić roślinna złocista. Portale do zakrystii i skarbcza z marmuru dębickiego z przerwany naczółkiem. Zakrystia i skarbiec bez cech szczególnych. Przedsiónek z

Wkładkę założył:

Janusz Maraśkiewicz 1986 r.

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:

BBiDZ Tarnobrzeg

Wzór ODZ 1978 r.

1. Miejscowość

KLIMONTÓW

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOLEGIATA p.w. ŚW. JÓZEFA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

iluzjonistyczną XVIII-wieczną polichromią. Ściany w podziałach ramowych. Otwory drzwiowe^w polichromowanych kolumnowych portalach. Kompozycja pełna postaci alegorycznych, putt, kartuszy herbowych, kolatorów i dobrodziejów kolegiaty. Portale z przedsionka do obejścia kamienne, w uszakowatym obramieniu.

- Instalacje: elektryczna.



Wkładkę założył: Janusz Maraśkiewicz 1986
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: BBiDZ Tarnobrzeg

1. Miejscowość

KLIMONTÓW

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

kolegiata

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

fotografie

1. KOŁODZKI
2. DZIEDZICA
3. BEATA GUDOWA

UL. OGRÓDOWA STANISŁAWA

PAZOSTAKOŚĆ
BOSU

KRZYŻ

KRZYŻ

UL. KŁOSOWSKA

SKALA 1:2000



Wkładkę założył: **Agnieszka Maraśkiewicz 1986 r.**

(imię, nazwisko, data)

BBiDZ Tarnobrzeg

Miejsce przechowywania negatywów:



1. Miejscowość

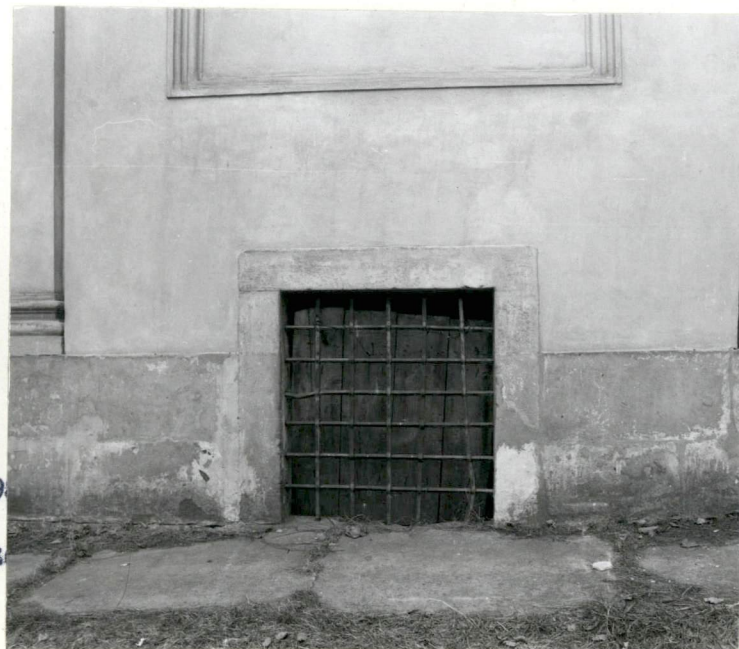
KLIMONTÓW

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

kolegiata

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

fotografie



Wkładkę założył: **Agnieszka Maraskiewicz 19**
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: **BB1DZ Tarnebrz**

